

udkommer, for 3 Aar ad Gangen for hver Commune „fastsættes“ af Amtsraadet efter Sogneraadets Forslag. Skal nu Amtsraadet her kunne forandre Sogneraadets Skjøn eller ikke? I § 19, hvor der er Spørgsmaal om en vigtig Gjenstand, nemlig om en Afregning mellem de forskjellige Dele af Communen, hedder det udtrykkeligt, at Amtsraadet „stadsfæster Forslaget med de Endringer, hvortil det efter det Fremkomne maatte finde Anledning“. Her er der brugt Ord, som jeg synes i denne Sammenhæng ikke ere heldige, thi „Stadsfæstelse“ hører hjemme, hvor man enten skal sige Ja eller Nei, men ikke, hvor man kan gjøre Forandringer. Smidlertid kan det jo have den Betydning, at man derved vil antyde en vis Begrænsning af Amtsraadets Ret til at gjøre Forandringer. Men nu hedder det i Slutningen af samme Paragraph, at, naar en Commune eller en Deel af samme har visse Indretninger fælles med en anden Commune eller en Deel af denne og Fællesstabet ønskes bevaret, have Sogneraadene inden den 15de November 1867 til Amtsraadet at indsende deres Forslag om, i hvilket Forhold den ene Commune skal bidrage til Udgifterne til deslige i den anden Commune værende Indretninger. Hvorledes skal dette „Forslag“ forstaaes? Skal det kun kunne stadsfæstes eller forkastes, eller skal der kunne sættes noget Andet i Stedet? I alle disse Forhold møder derhos nødvendigtvis det Spørgsmaal: Dersom der ikke er nogen Ret for den høiere Autoritet at sætte noget Andet i Stedet, hvorledes komme vi saa ud af det, hvis Autoriteterne ikke kunne enes? — Derved kommer jeg til en anden Henstilling til den ærede Minister, nemlig om ikke disse Datoer, den 1ste October 1867, den 1ste til den 31ste October 1867, den 15de November 1867 ikke nu ere noget dristige. De vare indsatte i det oprindelige Lovudkast, men siden er der jo gaaet meget lang Tid hen med dets Forhandling, og jeg vil bede de Herrer, der særligt have med disse Forhold at gjøre, at overveie, om det, naar denne Lov kommer ud saaledes, at disse Bestemmelser kunne træde i Kraft fra 1ste Juli 1867, da med nogentunde Sikkerhed kan siges, at hele den Opgjørelse, der er Gjenstand for § 19, og som jeg fore-

stiller mig ingenlunde er uden praktiske Vanskeligheder, vil kunne gjøres særdig i det Par Maaneder, der da er tilbage til den 1ste October, og at Amtsraadet saa, naar Forslaget har ligget fremme og er blevet indsendt til det til den 15de Novbr., skal kunne klare det Hele. Det forekommer mig i høi Grad tvivlsomt. Jeg kan med Hensyn til denne Opgjørelse i det Hele taget ikke undlade at gjøre den Henstilling til den ærede Minister, om man derved har villet ramme alle de mulige Eigendommeligheder, som tidligere fandt Sted, da man havde særskilte Vigninger, eller kun visse. Lad mig nævne blot eet Tilfælde, som maaskee efter Ordene falder ind derunder; jeg skal ikke selv udtale nogen bestemt Mening om Forholdet, men henstille det til Overveielse. Sæt at man har det Tilfælde, at der ved Skolevæsenets Ordning efter Loven af 1814 er truffet en Art Overeenskomst, ikke just i Contractsform, men dog et Slags Overeenskomst, der gik ud paa, at en Mand, der eiede en større Gaard i Sognet, vilde give en Grund til at bygge en Skole, imod at han for Fremtiden skulde være fri for Bidrag til Skolevæsenet, og sæt, at det Forhold er blevet ordnet ved en Fundats, der er stadsfæstet af Kongen, hvorledes staaer da et saadant Forhold overfor den Opgjørelse, som her omtales? Og gaaer det an i et Tilfælde som dette, eller overhovedet i de Tilfælde, der ere omtalte i § 19, at betragte Amtsraadets Afgjørelse som endelig? Jeg kan nemlig ikke see rettere, end at, som Lovforslaget er affattet, er Amtsraadets Afgjørelse endelig. Man maa jo nemlig nærværendegjøre sig hele den Forandring, der skeer ved denne Lov. Tidligere kunde man sige, at enhver saadan Afgjørelse vilde kunne forandres af vedkommende Ministerium, forsaavidt ikke en Lov udtrykkelig erklærede, at Ministeren var incompetent til en saadan Afgjørelse. Saaledes derimod, som denne Lov er affattet, vil man i mange Tilfælde — jeg siger ikke i alle; det er vanskeligt at sige noget Almindeligt — komme til det Resultat, at en Afgjørelse, som er truffen af den communale Myndighed, ikke kan omgjøres af Ministeren uden særlig Hjemmel i Loven. Og gaaer det nu virkelig an med disse Opgjørelser, som her omhandles, og som virkelig